

УДК 636.9.082(091)

БОДНАРЧУК
Геннадій Леонідович,
пошукач Державної наукової
сільськогосподарської бібліотеки
УААН
(м. Київ)

**МИКОЛА МИХАЙЛОВИЧ ВІТВИЦЬКИЙ (1780–1853)
І ЙОГО РОЛЬ В ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ БДЖІЛЬНИЦТВА
ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ**

У статті показана вплив М. Вітвицького (1780–1853), на розвиток бджільництва Західного регіону України та його послідовників.

В статтє показана влияние М. Витвицкого (1780–1853) на развитие пчеловодства Западного региона Украины и его последователей.

In clause the role M. Vitvicky (1780–1853) in development of beekeeping of western region of Ukraine and his followers is shown.

Вплив Миколи Вітвицького на розвиток бджільництва неоцінений як у Західній Україні так і за її межами. „Це вчений пасічник, філософ у бджільництві. Це людина великого духу і сильної волі. За характером діяльності він був борцем за прогрес у бджільництві та просвітителем” – як писали про нього М. Рудковський та Б. Рудка (2005 році).

За своє життя він побував у багатьох країнах Європи і скрізь його діяльність була цілеспрямована на пізнання та вивчення особливостей біології бджіл та бджільництва тої чи іншої країни. Будучи родом з Івано-Франківщини (С. Станіславів) він побував у Польщі, Парижі, Саксонії, Росії на Поділлі та Волині.

М. Вітвицький часто згадував свої молоді роки в Саксонії, де здобув фундаментальні знання про розвиток бджолоїної сім'ї. Так він писав: „Я мав найбільше можливостей заглибитися в улюблений предмет”.

На Волині М. Вітвицький винайшов свій „дзвоноподібний вулик” який складався з шести секцій, що давало змогу впливати на розвиток бджолої сім’ї та готувати її до активного медозбору.

З 1838 року М. Вітвицький керував школою бджільництва в містечку Лесіно (60 км на Південь від Санки-Петербургу). В Росії 1936 року він видає російською мовою книжку „О практическом пчеловодстве”, а в 1843 році видає книгу „Стеклянный улей». Дана робота значною мірою полегшила дослідникам, пасічникам вивчення біології бджолої сім’ї.

В 1847 році Микола Вітвицький повернувся в Україну. Йому було запропоновано завідувати пасікою родовитого князя Кочубея на Полтавщині у селі Диканька, яка налічувала до 4000 тисяч вуликів. У 1853 році М. Вітвицький помер і похований у Диканьці.

М. Вітвицький вніс великий внесок у розвиток бджільництва, української та світової пасічницької культури.

Послідовниками Миколи Вітвицького були Василь Пилипчук (1871 р.), що народився в Тернопільському воєводстві (області), який видав „Практичний підручник пасічництва”.

Федір-Теодор Рой (1874 р.), який народився на Тернопільщині та видав „Порадник пасічника”.

Люблінський Юліан-Роман (1802–1862 рр.) один із найвидатніших пасічників публіцистів здобув славу виданням у ХІХ ст. у Львові книги в трьох томах „Детальна практична наука для пасічників”.

Теодор Цісельський (1846–1916 рр.) – професор кафедри ботаніки Львівського університету. Виявив глибоку зацікавленість проблемами бджільництва. Т. Цісельський являється автором вулика слов’янського або Цесельського (1875 р.). Він перший у світі довів, що збудником гнильця є не гриби, а бактерії. Ним видано ряд книг „Природа бджіл” (Львів, 1888 р.), „Економіка на пасіці” (1889 р.). Медоваріння або мистецтво переробки меду „Фруктів у напої” (1908 р.), „Промислове бджільництво” (2 томи, 1913 р.) та інші.

Слід виділити особливий інтерес вчених, пасічників Західних регіонів України до бджільництва в цілому, інтерес до пізнання особливостей розвитку, біології та поведінки бджіл. Їх відкриття можуть деякою мірою прирівнюватися до відкриття вулика „Великого пасічника з Батуріна П.І. Прокоповича” – як писав в свій час Т.Г. Шевченко. Розроблений ним вулик поклав початок ведення раціонального бджільництва в світі.

Список використаної літератури

1. *Корчемний В.* Микола Вітвицький патріарх / Корчемний В. – Тернопіль, 2008.
2. *Рудка Б.* Теофіл Цесельський / Рудка Б. // Український пасічник. – К., 1996. – № 11.
3. *Сидоровський Я.* Микола Михайлович Вітвицький / Сидоровський Я., Рудка Б. // Український пасічник. – 2000. – № 7.
4. *Рудка Б. В.* Микола Вітвицький (1780–1853) / Рудка Б. В. // Пасіка. – 2006. – № 5.
5. *Люблінський Ю.* Детальна практична наука для пасічників / Люблінський Ю. – Львів, 1941.